

Изази сваке седмице
на читавом табаку.

Претплата, огласи до-
писи шаљу се уредништ-
ву „Гл. Народа у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:
на годину 3 ф.р.
на осам месеци . . . 2 „
на четир месеца . . . 1 „
за Србију годишње 4 „

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ, ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ,
КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

О ИСТЕРИВАЊУ ПОРЕЗА.

(Свршетак.)

Сада ћемо да кажемо шта се за порцију,
за штајер и друге државне данке не сме у
залогу узети.

Несме се узети:

- 1) Кревет и спаваће аљине онога против
кога се води ексекуција.
- 2) одело без кога се не може бити.
- 3.) Једно кућње марвинче (као крмче, крава
кова и. т. д.) а где више има последње и рана
за месец дана овоме.
- 4) алат који је нуждан за пољоделство.
- 5) теглећа марва, која је нужна за еко-
номију.
- 6) алат, који је нуждан за занат занатлији
или надничару за његов рад.
- 7) књиге, и инштрументи који су нужни
за радњу какву, ако им вредност непремаша
50 ф. и то које изабере онај, од кога се за-
лога узима.
- 8.) Рана за 15 дана, од дана, када је ек-
секуција вођена.

Дакле ексеквент је против закона радио
кад је жени, о којој у прошлости броју спо-
менуемо, спаваће хаљине отимао, и кнез или
кмет, који је ту био требао му је казати да то
нечини. Још се већма о закон огрешио онај
ексеквент у Сомбору, што је жени мараму
сглаве скидао. Не узима се то, да само човек
у гаћа и кошуљи остане јер у крајној нужди
лети само без тога бити може али не
смеш му узети ни у сред лета кожух, јер ће
му на зиму требати. А тако исто и жени
ако што не треба лети и виси о рафу то јој
треба зими, а најпосле питање је хоће ли
моћи друго купити, па ће јој и друге и треће
године требати, ако баш изгледа да јој ове
године не треба. У опште боље би било да
држави и пропадне која форинта, него да се

човеку макар пет аљина на себи имао једна
с леђа скида.

Још нам остаје да напоменемо, да, кад
се залога пописује, на писмено то ваља да
се потпише и онај, од кога се залога узима,
ако пак не усхте овај протокол подписати,
то се има у протоколу забележити. У про-
токол треба да се уведе каква је ствар и
шта вреди и коме се о ставља да је чува.

Једаред у залогу узету ствар несме нико
ни продати ни шћердати, јер иначе, долази
криминал, као кад суд узме ствар у залогу,
па се ова не нађе, кад се устражи.

Штемплови за протоколе при узимању за-
логе при процени и лицитацији, не смеду
се искати.

Трошкови, који се узети смеду то су: ди-
јурне проценитеља, које је жупанија одредила,
даље дијурне кнеза или кмета и ексеквента,
који добива и путни трошак, напоследку тро-
шак за пренос ствари.

Кад се води ексекуција против њих више
онда се сви трошкови разрезају на све.

Кнез и кмет, који подписују протокол и
о трошку томе треба да пазе на то да се
неузима трошка од сваког толико колико
од свију треба но како и кнез или кмет себи
од сваког узима дијурну, то неостаје ништа
друго него да човек или сам пази да га не
преваре или призове писмена човека да му
буде на руци, но најбоље нека иште сваки
писмено о томе шта му је у дуг, шта у тро-
шак урачунано па ће се узети на ум они,
који на дан по двадесет ексекуција сврше,
кад за сваког тако рачунају, као да је сам
био, а кад имају посла с људма, који се не-
дају варати, онда једва две куће обиђу.

За то учимо законе па кад их сви знали
будемо пазиће на њих они, који данас неиз-
врћу законе него нашу памет, наше знање.

НЕШТО ИЗ НАУКЕ О ВРЕМЕНУ.

I О времену у опште.

Чудновато време, што га имамо зимус, кога да није побудило да размишља о природи самога времена у опште.

Божих нам затече зеленило, топал и хладан ваздух киша а и олујина као и у сред лета посећаваху нас и изгледаше као да се природа преварила у рачуну, и као да је забавила које је доба године.

Само се сунце не вара. Данас, деветог Марта, оно је се родило тачно у шест сахата, као што му пише и у календару, а заћиће тачно по пропису у шест сахата у вече. Од данас настаје пролеће, сунце све ближе и ближе лету дужа дане а скраћује ноћи; али при свем том оно није у стању да савлада време, — погоду и непогуду — и астрономи, који умеду ход сунчев тачније да прорачунају но икаки машиниста своју локомотиву, дошли би у велику забуну кад би их запитали: Како ли ће време бити прекоутра?

Врло је велика злоупотреба, што се, предсказивања времена налазе у свима календарима, а нарочито онима који су писани за прост народ, и онако врло лаковеран: И што је још стидније, сами они који их штампају „за народ, у та предсказивања неверују ни најмање, већ их просто сматрају за чланке, које морају пружити лаковерности народној, јер се та злоупотреба тера још од вајкада. Обожаоци „хисторијских стања“ изговарали би се: с тога се то чини, што је та злоупотреба постала већ хисторијска. —

Наука о времену врло је велика грана природних наука, али грана, која је тек у постању, од које се засад још ни је надати зрелим плодовима.

Лако је могуће, да ће се некад доћи до тога, да се време за извесно место, може израчунати на неколико дана напред. За сад је то не могуће, а што неки израчуњавају топлоту напред, обзирући се притом и на ток планета, то заслужује толико вере, колико и сваки стогодишњи календар с те стране, и та наука заслужује своје место само поред изнашаоца електромагнетскога кретања стола.

И опет велимо, доћиће се до тога да се време може казати на неколико дана напред, и томе је права наука и сад већ доста допринела. Али зато јој треба велике припреме, које треба најпре да се у дело приведу.

Кад би се уредило, да се кроз целу Европу, и дужином и ширином на сваких 15 миља поставе станице за посматрање времена, и да

се све оне доведу у свезу електричким телеграфима, и најпосле у свакој станици да се намести какав научан и поуздан посматрач, тада би се за целу Европу могло сасвим поуздано предсказати време, на неколико дана.

Променљивост времена зависи од својства и кретања ваздуха, зависи од влажности и правца ветра, а узрокују га ваздушне струје, које струје преко разних предела, па се негде саставе, негде сударе, и производе тиме овде хладноћу онде топлоту, негде кишу а на другоме опет месту град и снег.

У Северној Америци већ су установили телеграфе поред обала, и бродови добијају вест из даљине од неколико десетина миља, да се приближује каква холуја, с таквом и таквом брзином из тога и из тог предела. Па како је струја електрична много бржа од ветра, то они добију још за рана вест да се могу спремити за тај случај, и кад ветар већ приспе, бродови су готови и спремни да га дочекају.

Ето и то је нешто мало од онога, што рекосмо мало час за посматрање времена. Кад би се код нас подигле баш праве станице, могли би онда и више шта знати о ветру и времену. Јер наука о времену што се по књишки зове „метеорологија“ ваља да се обазире с једне стране на стална правила, која се могу тачно прорачунати, а с друге опет стране на нека врло променљива стања, која ремете она стална правила.

У колико је могуће, гледаћемо да нашим читаоцима што јасније изведемо како та стална правила, тако и она променљива стања.

II О времену у лето и у зиму.

Као што рекосмо, има сталних правила за време, а та су правила проста и није их тешко прорачунати. Али има тако много околности што се не могу прорачунати, и што ремете та стална правила, да у нашим пределима готово никад не влада правило, већ вечито изузећа.

Сталан закон времена зависи од положаја земље према сунцу, и лако га је одредити, јер је астрономија наука, која почива на најтврђим стубовима, па и ако нам је све на свету ближе од звезда, опет ништа на свету није тако поуздано, као наше знање о току звезда, и о њиховом удаљењу. Можда ће многе изненадити, кад кажемо, да се поузданије зна колико је далеко земља од сунца, но даљина Беча од Београда, али и опет је то

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тако истинито и поуздано је, да поуздани је и нема ништа на свету.

Да те баш овако поуздано тврдимо, побудило нас је једно питање „из народа“, у коме смо питани да „поштено и савесно“ одговоримо; је ли права истина све оно што астрономија тврди, или је „проста претпоставка.“ На то одговарамо: астрономијска је наука најпоузданија на свету. Никакав трговац не може ни један комад платна премерити рифом тако, а да не омаши за $\frac{1}{300}$, док непоузданост удаљења у сунчаноме систему никад не премаши преко $\frac{1}{300}$. — У години 1874. 27. Новембра планета Венера прошла је између земље и сунца и на сунчаноме кодути види да се као тамна понизка тачка, тај се догађај збива само два пут свакога столећа, овом приликом послужаће подне, да се удаљења у сунчаноме систему још тачније и поузданије измере.

Сад ћемо да приђемо сталним правилима, те да их упознамо из ближе.

Земља се обрне за 24 сахата око своје осовине, а у исто доба за годину дана оптрчи и око сунца. Само осовина земљина стоји косо на њеном путу тако, да је у оптоку око сунца осветљена 6 месеца на једној, а затим 6 месеца на другој, противној страни. Отуда на северноме обрту земље траје дан 6 месеци непрекидно, а ноћ што за њим иде опет 6 месеца, а тако исто и на јужноме обрту, после ноћи дуге 6 месеца иде дан толико исто дуг. У средини, између оба обрта, у пределу полутара земљинога из године у годину дан траје вазда дванајест сахата а и ноћ толико исто, док су у пределима између обрта и полутара, кроз целу годину и дани и ноћи различне дужине.

Ми у Европи живимо на северној полутини земље; кад дакле дође доба, да је на северноме обрту дан дугачак 6 месеца, ми, који живимо баш у средини између обрта и полутара, имамо дуге дане а кратке ноћи, док становници оних предела, што леже на јужној полутини земље, у исто доба имају дуге ноћи а кратке дане. А кад дође доба, да је на северноме обрту ноћ дуга 6 месеца, а на јужноме опет дан толико дуг, онда становници јужне полутине имају дуге дане, а ми дуге ноћи.

Са дужином дана и ноћи стоји у свези лето и зима, јер са сунчаном светлошћу до-

бијамо у исти мах и топлоту. Отуда је код нас топло на дугим данима, јер сунце дуже загрева површину земну. На кратким је опет данима хладно, јер не достаје загревајуће сунчане светлости. — С тога је у исто доба на јужној полутини зима, док је код нас на северној полутини лето, и обратно, кад је код нас зима тамо је лето.

Кад смо ми о божићу дубоко завејани снегом, и у осветљеним одајама поред топле пећи гледамо да се разведримо и развеселимо, онда је вредно да помислимо на становнике у Аустралији, и да се запитамо, како ли је код њих на тај дан? Како би се невешт зачудио, кад би му доцније отуд стигло писмо о божићу писано, од каквога знанца и пријатеља, који се тамо одселио, у коме вели, да он ужива радости и весеље божићне у хладу под неком чардаклијом, гд је нашао заклон од прекомерне врућине дневне, и да је тек доцкан под ноћ потражио одају, али санка није имао од врућине и чажње за домовином, у којој се о божићу тако лако може човек да прохлади!

За то треба невешт да зна, да је Аустралија на јужној полутини земље, док ми живимо на северној, и да тамо влада најжешћа врућина, док је код нас права цича. Тада се неће чудити кад му се каже, да је у Аустралији снег већ у велико падао у месецу Августу, када су за нас настала тек права пољска уживања, и да су они тамо у то доба поседали око топле пећи, и према свећи читали писмо из своје домовине одовуд, ако су ти Европе, или у опште са северне полутине.

Али топлота летња не зависи само од дужине дана, као што ни хладноћа зимња не зависи само од његове краткоће, већ управо обоје зависи од тога, што лети сунце у подне стоји високо, те његови одвесни зраци могу јаче земљу да загреју, док зими сунце стоји на небу врло ниско у подне, те му зраци падају на земљу врло косо, и с тога је врло слабо загрејати могу,

У идућем чланку видећемо, од каквог су особеног уплива на време, ови разни положаји сунца према земљи.

(Продужиће се.)

СИРОТИЊО И БОГУ СИ ТЕШКА!

Ово је стара и по све позната пословица у нашем народу, но много је онај боље познаје који ју трпи, а и онај који има каде и прилике да ју гледи. — Не треба нам ићи

у Босну, и тамо ју тражити, она као да хоће свуда да завири где је год нашега народа настањено, но има је где се је тако рећи и одомаћила а тоје тамо у тој нашој крвавој и

јуначкој — Лици. — Ужасно то мора тамо бити, судећи по народу који овамо из тих крајева долази. Ми смо прошлих дана од једне високе особе могли чути, да је њих пуних 16000 словом шестнајест хиљада људи свој завичај Лику оставило, и настанило се у Славонији и Сремупошумама да их крче и пањеве лупају. — Ови патници поделе се на чете до двадесет другова и тако посао њих двојица у име целе чете траже, и кад нађу онда они њих двојица за све погодбу учине: Ова двојица су на челу чете сваком згодом и нико се од осталих другова ни у погодбу ни у размирици нити буди какви диван неће упдести, осим ако дође до каквог гонења и боја, н. пр, кад им ко хоће неправду да учини и да их вара, ту на први миг оне двојице што су им на челу, сви ћеду скочити у борбу. Има и код нас овде у Срему ових патника и тешки раденика на више места, и ми смо имали прилике да их поближе познамо и видимо њихов неописани труд. Представите себи људе кои оставе своје огњиште, своју жену и децу, па се с кршћени руку, више голи но заодевени, у бели свет пусте. Ето тако нам та браћа из Лике долазе. Кад су овде деси се да по више недеља не добију посла, онда се пате глађу онаком како сами они могу издржати. — Реко смо да им је посао крчење шуме и лупање пањева. Дакле најмучнији и најтежи. Они су ову целу зиму провели под ведрим небом, у колебици од сламе, при жалосном огњу, кога ложе из жила што из земље ископавају.

Рана им је курузно брашно и вода. Поривача немаду. На глави носе малу црвену капу као ћелепуш. Парче гуњца и стотину закрпа на њему, чува леђа. Прса су им сва гола на највећој цичи зими тако да се на маље све иња похвата. Осим нешто издртих опанака и од сукна што им жене израђују чакшира

немаду ти јадници ништа. У томе стању проводе та браћа свој живот. Ове зиме удари снег, те по њих на ступи голема невоља, јер не могоше крчити. Надође и хладноћа, па шњоме још веће и ужасније зло. —

У Товарнику знамо да их је њих двадесет код грофа Елца на одузетом пашњаку крчило, и да им се поред већ горе споменутих зала и невоља још црње и горе зло догодило, јер им се једном колеба упали те двојица посташе жртва те ватре — изгореше, и тешко да ћеду више своју домовину Лику видети, — саде не сретници леже на највећим мукама. Састарано је колико толико да баш по све на правди бога не пропадну.

А да вам сада речемо што могу преко целе зиме и те неописане патње заслужити. Највише свакоме на чисто да преостане 10 ф. до 15 ф. више ни паре. —

Па како је јадницима у њиховој вељој невољи кад се своје жене и деце сете, и кад знаду да и они у Лики исту невољу трпе, а и глади пате. —

Срце у грудима мора човеку пући од тешке туге и жалости гледајући да један народ редких врлина чио и здрав, но забатаљен, са неизображења мора тако да страда.

И сам предељ, у коме живе противу је њих, јер је каменит и неплодоносан, па и опет га неће истрајани народ кршће Лике да напусти; а шта Србадија из Баната, Бачка, Срема ради? Дај му коју стотину форинате више за кућу и земљу, па ствар готова, он се на мах као на вашар — сели. — Чувајмо своја огњишта. Учимо своју децу. Радимо и напредујмо. Јер сиротиња је и Богу тешка. —

У Товарнику 27 марта. 1875.

М. Ј.

О В О Ћ У.

предавање др. Ђорђа Натошевића.

(Наставак.)

У недељу 16. марта продужен је говор о томе, шта се има све радити, да воћке исто онако уредно рађају, као и други усеви и расади, и наведено је, да је од ово последње 40 година било 15 добрих, 15 средњих и 10 слабијих воћних година.

За тим су разлагане редом радње: окопавање или преораване и ђубрење воћњака, где треба, и да је најбоље ђубре пенео, особито растворен у води, па просипање под воћке кад су у цвету или кад замећу пупке за идућу годину. Ту је речено

које ђубре неваља, и како не ваља на воћке сипати, пошто се овим више штете прави него неђубрењем.

По томе је говорено о чишћењу воћњака, о важности коре, о штетности маховине, која загушује кору, и испаривање, ил начини влагом и ледом те кора почне да труне, а поглавито штоди што се сидан живи гад онде крије и леже и воћку једе; даље како гљиве и имела воћњама штоди и како се очисте.

За тим је говорено о штети од гусенице и како се помаже од њих; како се требе, док су у гњездима, а како кад измиле и како се хватају њихови лептирови; како се брани од бубе шљиваре или козице, од црва у вољкама, од вашица, вољева, мравва, пужића, глисте. Ту је говорено и о користи оне животиње, која се бубом и црвом оним храни, о кртини, јежу, штакарима, сленим мишевима, а особито о некој крупнијој, и нарочито ситној тици, од какве је големе користи нам, накако је назвати и мамити ваља, и гњезда за њих држати, а зими на великом снегу и прихрањивати. Говорено је о друштвима деце особито школске за трепљење шкољиве бубе и црва и за чување те ситне тице, најпослед о користи и штети чворка и врапца, о штети, што је воља животиња чини живина пацов, зец и стока, и како се сачува.

По томе казивано је о користи и потреби поткресивања вољака, шта се ту, кад и како подсецати има; наведена су главна правила о поткресивању на род, и на снагу, о извођењу ваљане круне, о терању грана у ширину ил висину, о прављењу неправилних круна, као и о томе: које вољке не подносе подсецања, најпослед: чим се и како се сече, а како не ваља.

За тим је говорено о болестима у вољака на корену, кори, деблу, гранама, листу и на плоду, ту су наведене многе болести, њихови узроци и начини, како се лече. Најпослед о ранама иза леда, олујине, снега и како се видају, и шта добре и веште газде чине.

После је казивано: како вештаци натерују род неродним вољкама, ако је крива земља ил место, суша ил киша, сувишна једрина, насад, врста вољке, ако болести, нечистоћа, непоткресивање, и друго, како савијају гране, подвезују гранчице, одиру кајиш коре, посеку по неку грану на деблу ил у корену, одлеме ил заврну, ил каламе да оживе ил у цвету преседе; како не дају да прероди и како подмлађују; како натерују да буде плод крупнији и тигски, и шта раде да воље пре узре.

За тим је говорено о патуцама и чардаклијама шта су, како се изводе, поткресују, негују, и да је од ових још много већа корист, него од обичних вољака, ал треба више вештине, да ових род имају газде у својој власти, јер их могу заклонити од олујине, леда, снега, мрза, а ако треба и од сувишне кише и жеге.

По томе је говорено о берби вољној: кад ваља и како брати и трести и колико је грдна штета од млаћења којом се убије плод и осакате дрва на више година.

Онда је говорено о држању воља: како се пребира, слаже и даље носи и шаље; како се држи у подруму, у јама, у земљи, у сандуцима, и како се начини да зимње воље пре угњи.

За тим је говорено о спреми воља за оставу, о сушењу воља и кувању пекмеца, о начинима сушења и најзгоднијим пећима и изнешени су рачуни о томе, и то о сушењу шљива и трешања, без коштице и прунела, о сушењу јабука и крушака, кајсија и бресака и о трговини с овим вољем; о кувању пекмеца чистих и помешаних, и држању истих, о прављењу вина и справама за ово и рачуну том, о прављењу сирћета, пециву ракије, прављењу других врста слатка, ликера и кашљивих вина од крушака и о користи отуда; ту су хваљени Французи који за своја сува воља милијоне узимљу, и да ће онај нас највећма обогатити, ко нас научи воље што боље за трговину спремати.

На послетку говорено је о трговини нашој, како извођачи неће ни да преберу, па да боље продају, него оним неваљалим сами и свом добром вољу цену повећаре; како не паве ни пијаца, него продају у најгоре доба, а кад би најбоље продати могли, онда ни једнога комада у својим шакама немају; како у прекупаца наших тек воље пропада, јер неће да га чувају него угрувају још већма него извођачи, те много мора да баце, и то сасвим на ђубре и у мутну воду које би седало употребити на сирће и друго. Ту су избројана и најбоља места за продају, и начини, како се вољепродаје, пак је хваљена хаузи рска продаја, и казано: како би се код куће боље продати могло кад би бар једне добро удешене канцеларије било где би се сваки својим вољем што га на продају има пријавити, а по потреби и предујма што на њега добити могао. Наведено је, како је и код нас лепа прилика за ту трговину, јер око 20 варошица стоје везаних највише воденим за воље најлепшим друмовима, а све 20 од неколико сата растојања, те како би се најлепша трговина дала отворити, и док се отвори, да ће ова нас највећма обогатити.

Предавање је трајало 2 1/2 сата.

ИЗ ПРИВРЕДЕ.

ШТА НАМ ВАЉА РАДИТИ.

(ПРАВО ПРЕШТАМПАЊА УВДРЖАНО.)

Марта месеца обично сеје се: јарица, зоб јечам, лињак (вика) сочиво, детелина.

Сви ови усеви ваља да су на окопавини посејани, дубоко узорани добро подрљани и

повлачени, а по најбоље поваљани. Зашто на окопавини а не на стрмњики?

Што у окопавини преостаје биљнога ђубрета, даље што је земља снажнија и чис-

тија, а кроз гажење преко зиме дуже се и влага у њој задржи.

Пролетњом орању прете у опште две опасности, суша и нечистота.

Супрот суше помаже наводњење, дубоко орање и добро ваљање.

Супрот нечистоте, нарочито: дивјака, горушице, паламуде, апте, најбољи је лек добра дрљача и плевидба, и то зараније, док рана и зеље није ма преузело — што ће бити јесенас — нека буде вечерас. И што лењ даље иде, а скуп више плаћа.

Стрмњика само она ваља, која је угарена, јер нит је изнемогла, нит је змпуштена, већ чиста и снажна.

Али, ко год избећи може стрмњику боље је свакојачко, јер слама на слами, нити чиста нити снажна, па и пробитачна не може бити.

Мршаве окопавине: кукурузовина кромпириште, и друге боље су него најмастније стрмњике, јер у масним и чистим стрмњикама најлакше се црв, метиљ и паљевина (Brand) измете и залеже.

Пролетњи усеви без разлике, морају добро угажени бити, ди фале ваљци, а оно марвом (овцама најбоље), најпосле: браном, лотром, даском само каквим теретом притиснуто, јер мрви грудве, а тим помаже влаги, јер уништи поникнути коров, зеље и осталу нечистоту, и што је понајглавитије: сабија влагу, сабија семе, да га врући ветри и јаче сунце неопали.

Оволико у опште, а саде пређимо појединостама.

Емил Чакра.

(Продужиће се.)

ТРГОВИНА И ОБРТНОСТ.

(Недељни извештај од 31. марта.) Време лепо довоза у свакој струци доста али јечма највише и услед тога радња слаба купаца слабо изглед на ниже цене.

Жито 1 класе 4 фор. 60 до 4 фор. 80.

Лоше 4 фор. 20 до 4 фор. 40 нов.

Јечам непролази 2 фор. 50 до 2 фор. 70 нов.

Кукуруз 2 фор. 40 до 2 фор. 70 нов.

Зоб 3 фор. 70 нов.

Све Бечка цента.

ДОПИСИ „ГЛАСУ НАРОДА.“

У Футогу 26 марта У понедељак је био у Футогу вашар. У једној гостионици хтеде један дечко, келнер, да превариједног „Швабу“ за неколико шестака, кад му је враћао новце. Овај спазив то почне дечка тога чушати. Један грађанин футошки, Србин, по имену Јован Беквалац, умеша се стишавајући кавгу, — на које га један латов (чувар реда) који одавна беше киван на њега, почне ударати својом батином. Неколико Срба који се ту десеше хтедоше да одбране овог јадника, од беснога латова, те почеше најпре молити, а кад не може, они га некако изгураше напоље. Овај одјури некуда, и за мало долети футошки комесар (повереник сигурности — чујте сигурности имаовне и личне!) Сабо, и паланачки Николић са својим момцима, те као бесна звер, поче се дерати онуда. удри! псујући мађарски бога рацког!

„Сад нема ту питања ко је крив? а ко прав? Ко под напад дође тај је био и спробијан: па и сам комесар није се стидео самог себе, и на ту је нису и гадну мисао дошао, те је и он сироте Србе праве здраве био и туко. Беше њи 10—12. Једна сирота жена, кад чу, да јој мужа невиног туку, дотрча те моли, али ту молитва непомаже, те и њу истукоше. Свет је бежао; ипак се Сабо није умерио, шта више, латови су на куће атагирали де су ког крвавог јадника видели, те су их из кућа извлачили и тукли. Тако су у кућу једног од тих јадника ушли, њега и брата на мртво име истукли — тако да један од њих не може жив остати — ту је Сабо тако свиреп био да се то гнусно дело не налази ни у списима шпанске иневиције. Па и жену му и стару матер тако избише да је трудна жена, као што чујемо од тешких батина јуче пометла. — Једном су на три места главу пробали, другога опет тако нацмекали, да је као проштац лежао, па тако редом кога су нашли. Који присутни беху веле да је то стра било видети вако су латови као зверови јурили за светом, да туку не-

вине људе за права бога — Другом једном ноћас су трипут препаљивали свећу — тешко да ће и тај преболети — Мало је било с нацацама него петама грувај у прси и у трбух, и ту се звер Сабо и несретни и злогласни Николић не задовољише, него још удри са каменицама и цигљама. На вашаршту беше така врева, као да је све горело, а куд год погледаш свуд видиш невине, честите и поштене људе крваве. До каквог слепила дођоше ти безбожници, сав се свет у крст ставио од чуда и покора комесарових; то је тако грозно било, да се то непапти. Од латова се отликовао својом бесноћом и суровошћу неки проклети Србин познати Данпа Алексић; осим једног Србина и Маџара латова, остали су сви као дивљи вепроши беснили. У тим покорима суделовао је и нашег солга Ђорђа Цветковића момак што се овим уједно узима на знање.

Па онда нису се делија Сабо и Николић задовољили што су те невине људе испробијали, него их још повеза на их даде затворити. Нашег ваљаног Беквалца, који је пре неколико дана сиротој школској деци књиге покуповао, даде злогласни ст. паланачки комесар Николић везати, псовајући му бога рацког. Пошто је тада као у велики пост код судца Цветковића банда свирала, рече му још: сад ћеш и ти певати, и тако га везана даде затворити, а момцима наложи да га ту ноћ у затвору испробијају — (јел могуће? У.)

Још нисам готов, осим Сабоа комесара као што напред реко, беше и несретни паланачки комесар неки Николић, те је и он заповедао, својим момцима „удри“!

Најпосле све да су људи криви били, имају комесари ушутство за таке поступке, а то би било без боја притворити, испитати, па ако је ван граница њихови параграфа, то се имају такови уредовним путем, вишем суду предати а не насилнички тући, као што то чине футошки Сабо, и Николић комесари.

Овде имамо још да споменемо, да је у четвртак 27. ов. м. изашла судака комесија из Н. Сада у Футог, да на лицу места поведе истрагу. У комесији су: судија г. Јерковић, државног подпукијалца заменик Ст. Николић и лекар др. Станојевић:

У Новом Саду 1. априла. Уверен сам, да ће „Глас народа“ бити и сада као и свагда прави глас народа, те ће без обзира за пријатеља и непријатеља изнети истину на среду. С тога употребљујем ову прилику, да се пред јавним судом потужим, како у овдашњем друштву за међусобно помагање и штедњу сиротињу и за 20 ф. а. вр. туже кад на време не плати а има кућа господарски, које по две три вексле имају, што на хиљаду износе, па свима је прошао термин, али се за њих не тужи. Кад се и свој

размази он се поквари, за то несме се довека штедити.

У Стапару 20. марта. Овде се спремају 100 кућа, да се у Србију преселе. Неки су већ отишли да за све припрему за сеобу учине. Многи су се са сентиванским Швабама за кућу и земљу и погодбу упустили, Сада када је земља најевтинија сада се неразборити људи исељавају. Нека причекају бар до јесени па ако година иоле понесе биће земља дваред скупља. До сад су већ 11 кућа 10 ортаља земље и 7 сувача у туђинским рукама, а шта ће жалостан сада бити. Еј овејани српски Стапару!

Од жалости не могу даље, други пут о овом више.

ПОДЛИСТАК.

КАКО ЈЕ МИШКА Ј. ПОСТАО ВАРМЕЦКИ ГОСПОДИН-КОМЕСАР.

(Свршетак.)

Велики жупан прими Мишку лепо, али му у кратко и то каже, да ако у жупанији не буде бољи људи за тај посао онда тек да може на милост његову рачунати.

Мишка изађе напоље од велика жупана и нађе Баћа Блашка под капијом, саобшти му што му је казао велики жупан, Баћи обећа, ако му комесарство изради да ће му не 200 ф. него 400 ф. сребра сами талира, и не 100, него 200 комади шкопаца таки дати. — Шкопци ће кроз два дана већ на његовим салашу блејати. —

Баћа Блашко мало пусти главу — и као бајаги да нешто важно смишља — тргне се из дубоки мисли и стиснувши руку нашем Мишки рече му — ти вели, Мишка брате иди мојој кући, и кажи мојој млади — нека справи за нас 20 комади ручак, ти остани тамо код мене на ручку и дочекај ме, а ја држим за цело, даћеш још данас добити декрет на комесарство.

Мишка оде на једну, а Баћа Блашко на другу страну. —

Код Баћине куће на огњишту голема ватра горе. Прасици, ћурке и разна живина коље се. У подруму славине су ударене, силни пандур засукао је рукаве и риба ножеве, редуше месе орашчиће — и турош гибаницу велике цуретине, родбина баћина, астал постављају, све је већ у реду подне зазвони на великој цркви. Букара је силна наливена и по ређана по осталу, шљивка се донесе и гости се сакупише. Домаћица Манда љуто се озноила и дала у посао. Као да је свога Мишу оженила. Све велим већ је уреду, а Баће кући никако. Сви га изгледају. Манда се застарала да јој се прасе не препече а боји се

и за куглов, да неће морати ворму лупати и такога на астал изнети. Но Буњевци су добри људи неће то ни приметити само нека букаре не фале. —

Баћа Мате тужи се богме да је већ огладио. Он шљивку наче па послужи и друге. Шљивка иде од руке до руке, и већ готово до чорбе да ће неки и неки прилично наватати.

Баћа Блашко у послу је, јури из сокака у сокак а никога не вија — гледи што боље да се умори и озноји. Косу је разбарушио, пруслук је на више места вином полијао, шешир је на глави претом провртио — чакшире је на колелу подерао, марамисврата шепут је на потиљак окренуо — направи се читав татош — и таки неуредан и задуван, упаде код великог жупана.

Велики жупан запита га: но Блашко синко шта је, што си ти таки?

Блашко од дувања немож да проговори — очи разрагачио — сав усплаирен. Косу разбарушену стаде намештати — пруслук вином исполиван, стаде капутом заклањати — и тако једва једаред проговори — о, рече, милостиви господине велики жупану, јесте тог видли чуда и покора, ко би се надао да та лола Мишка В. што вам се јутрост представи толјко своји људи има, није пала милостиви господине, гди год дођо у коју мијану, сви немеша, они исти што их већ 2 недеље држимо и частимо — још с врата дочекају ме и викаше живијо Мишка В. комесар. Ако веле он nebude комесар, ми сву партају напуштамо — нећемо гласати за друге којеви оћете и тако ето видите свога ме исполиваше и расчупаше, када га стадо кудити. Сад ја

не знам шта да радим — јели вредно да за једног комесара партију изгубимо о. о. ко би се томе надао. —

Велики жупан нађе се у чуду гореного Баћа Блашко. — Кад велиш да је тако а ти иди одма Секретару па нека му напише декрет и донеси га амо да га подпишем — и гледај одма га предај.

Блашко је декрет дочекао из руку великог жупана примијо — и наш му Мишка предао још тај дан — Блашко је 400 ф. добијо. Шкопци су после 3 дана већ на салашу

блејали му — а и алдумаш није осим свега фалио. Међу тим Мишку немешти нису познавали, а камоли да су се за њега гди и кад заузимали, напротив сви су се чудили одкуд да Мишко комесаром постане.

Мишко је свој посао добро разумео, он је као што му је другар Петер Балог Бачи нагласио своје имање умножио, па између прочег говорио да је сами Ђилимова до 1000 комади имао, а истог еспапа тешко да и сам Падиша више у свом харему има.

Л. Кнежевић.

Л И С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

— Турска је добила поново из Америке 80.000. Мартини-пушака, и оружа се на све стране.

— Министар просвете забранио је да ниједна школа не сме примати помоћи из страних земаља, на. пр. кад би Србија на коју сиромашну школу српску поклонила коју пару, то се не сме примити.

— Срби у Херцеговини спремили су се били да изађу пред цара аустријског, који је сада у Далмацији, да му се потуже, и замолу га да се заузме код других царева, да им се помогне, но цару нити њих нити њихову жалбу пустише.

— Из Панчева је била депутација код министра Тисе, да му се потужи на неправде, што се у Панчеву и околини чинише. Министар је примио њихову жалбу и обећао је, да ће је по закону пресудити.

— Турци у Градашцу покарали су дућане српских трговца хотећи их потући но они су пребегли у Аустрију.

РАЗЛИЧНОСТИ.

— (Краљевска табла у Пешти) ослободила је цароха вилочаког од сваке кривице. Кнезу пак госпођинаском и подкнезу Ђурђевачком Локићу спустила је казан, првме са 3 месеца на 6 недеља — другоме са 2 месеца на 4 недеље. Обојица ће даље апеловати.

(Чудан просјак) Кад су сарањивали једнога просјакају Вилни пратило га је више света него кад је умро тамошњи градоначелник. Просјак тај беше чивут. Име му беше Мозес Шлигзол. Тридесет година обилазио из дана у дан он по цичи и припечи у јадном одећу сокаке вилчанске с прошњом: сетите се сиромаша удовица и сирочади. За тих тридесет година напросио је сто осамдесет хиљада форината. За сиромашну децу плаћао је школарину, куповао им књиге и одевао их. Сиромашним удовицама асплаћивао је кирију и куповао им дрва. За сиромашне болеснике плаћао је лекара и апотеку. Де је нужде било ту је Мозесове помоћи било. Вез обзира на веру и народност чинио је тај просјак милостиње Од напрошених новаца није ни потуре на себе потрошио. Од вечера па дубоко у ноћ радио је веби за рану и одећу, правећи цигаре и бурмут.

(Митрополитски савет) у Карловцима свршио је своје седнице у среду 2. о. м. Прегледао је 90 рачуна манастирских свршио је 14 парница брачних и већином допустио да се растављају муж и жена.

(Школоки главни инспектор Натошевић) кренуо се на пут, да обиђе школе свога округа.

ПОЗИВ на ПРЕДПЛАТУ.

Крајем овога месеца изилази рок претплати онима који су се на четир месеца на „Глас народа“ предплатили. Молимо их дакле да у току месеца овога претплату понове. Овом приликом морамо и сами приметити да „Глас народа“ није онаки, какав би могао бити, али кад му уредник, да може на крај изаћи, мора бити сталан сарадин и на другој листу, мора сам лист свој разашиљати, мора књиге и календаре писати и т. д. онда нека му се незамери, што овом приликом моли оне, који би ради, да буде лист онакав какав треба да буде, да не одмажу са голом критиком: овакав би требао да буде онакав би требао да буде, него нека сваки бар још једнога претплатника нађе, те учини да уредник „Гласа народа“ не буде више слуга других листова и штампарија.

Уредник и издавалац „Гласа народа.“

РЕД ПЛОВИДБЕ.

ПУТНИЧКИХ ПАРОВРОДА ИЗ НОВ. САДА ОД 12. МАРТА 1875.

У Земун и Београд: уторником и петком после 7 сати у јутро.

У Тител Земун, Београд и Оршаву: уторком и петком око поноћи.

У Пешту: понедељником и петком у 6 сати у јутро, а недељом, средом четвртком и суботом после пола 11 сати пре подне.

Долазак лађи у Н. Сад: Из Пеште уторником, четвртком, петком и недељом у 7 сати у јутро, а уторком и петком око поноћи.

Из Земуна: средом, и суботом у пола 11 сати преподне, Из Оршаве: понедељником, и петком око 1 сата у јутро.

У Новом Саду 12. марта 1875.

ВЛАСНИК „ЗАДРУГА ЗА СРПСКУ НАРОДНУ ШТАМПАРИЈУ.“ — УРЕДНИК Панта Поповић.